

Napsala Jitka Tláskalová
Ilustroval Tomáš Chlud

Rozhovor s bratry věrozvěsty

Cyrile a Metoději, co jste dali Moravanům?

V roce 863 dorazili na Velkou Moravu dva bratři. Starší se jmenoval Cyril a mladší Metoděj. Přišli na pozvání mocného knížete Rostislava, který chtěl, aby pokřtili jeho pohanské poddané. Věrozvěsti však udělali ještě mnoho dalšího. Co to bylo? To už se dozvíš v následujícím rozhovoru!

Oba bratry jsme pozvali do Mikulčic na jižní Moravu, kde kdysi stávalo významné velkomoravské hradiště. Dnes je tu k vidění sousoší Cyrila a Metoděje, neboť je možné, že tam věrozvěsti působili. Zeptáme se jich.

? Vítejte, bratři, v Mikulčicích. Je pravda, že jste toto místo za svého života navštívili?

Metoděj: Díky za pozvání. Název Mikulčice mi nic neříká a ani mi toto místo není povědomé. Možná se však tehdy jmenovalo jinak a vypadalo rozdílně.

? To je docela jisté. Dovolte mi tedy, abych přešla k dalším otázkám. Začneme u tebe, Cyrile. Starší má přednost...

Cyril: Ale já jsem mladší! V některých pramenech se dokonce píše, že jsem byl nejmladší ze sedmi dětí, které spolu měli moji rodiče Lev a Marie. Tomu ale nevěř, autorům legend jen sedmička přišla jako hezké číslo.

? Dobře, Cyrile...
Cyril: A pokud mohu poprosit, říkej mi raději Konstantine. Přece jen je to mé rodné jméno. Jméno Cyril jsem přijal v klášteře až na sklonku života.

? Dobře, jak si přeješ. Aspoň že u tvého jména mám jasno, Metoději...

Metoděj: No, ani já se nenarodil jako Metoděj. Toto jméno jsem přijal při svém vstupu do klášteře. Mé původní jméno ale odvál čas.

? To jsou zmatky. Tak se raději posuňme do roku 863, kdy jste přišli na Velkou Moravu.

Metoděj: Nooo, ve skutečnosti to byl spíš rok 864.

? Vidím, že všechno je jinak, než se zdá. A přišli jste aspoň křtít pohany?

Konstantin: To ano. Velká Morava knížete Rostislava sice již byla křesťanská, avšak víru vyznával jen

panovník a jeho nejbližší. U ostatních už to tak slavné nebylo.

? Uf, tak aspoň něco jsem trefila. Slyšela jsem, že jste s sebou přinesli i ostatky (relikvie) svatého Klimenta. Je to pravda?

Konstantin: Ano. Tedy alespoň jsme pevně věřili, že neseme pravé relikvie. Jenže od mučednické smrti biskupa Klimenta, kterého nechal císař Traján utopit, v té době uplynulo už sedm století... V každém případě nám přesvědčení o pravosti ostatků pomáhalo v našem nelehkém úkolu.

? Tím nelehkým úkolem asi myslíš cestu z daleké Soluně, která tehdy patřila k byzantské říši. Muselo to být velice únavné a strastiplné putování. Zejména pro dva bezbranné muže boží.

Metoděj: No tak moment! Já rozhodně nebyl bezbranné stvoření. Stejně jako ostatní biskupové

své doby jsem poměrně solidně vládl mečem.

? Tak promiň, nechtěla jsme tě urazit. Raději mi tedy řekněte, proč vlastně kníže Rostislav požádal o vyslání misie byzantského císaře Michaela III., a ne svého souseda Ludvíka II. řečeného Němec? Soluň byla od Velké Moravy opravdu hodně vzdálená. Vždyť leží až v dnešní Makedonii!

Konstantin: Rostislav byl mazaný politik a právem se obával, že by tím jen posílil Ludvíkův vliv ve vlastní zemi. Proto hledal někoho vzdáleného. Soluň byla ideální. Nešlo tedy jen o náboženství, ale i o politiku!

? Dobře, to chápu. A proč Michael III. vybral k pokřtění Slovanů právě vás? Byla to přece velká zodpovědnost a slavná byzantská říše jistě měla i významnější osobnosti než vás dva.

Crha a Strachota

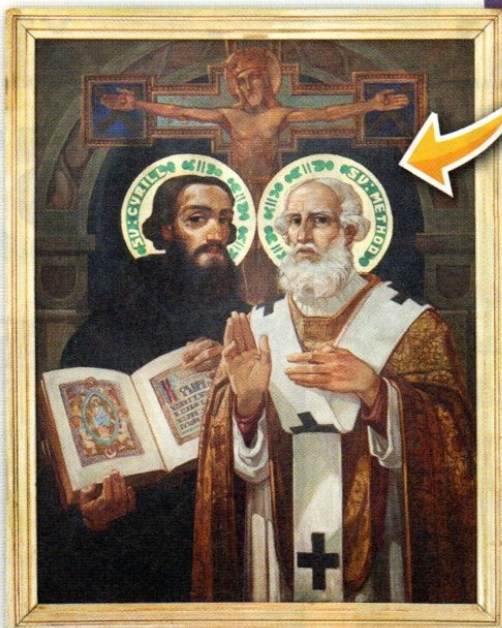
Cyril a Metoděj nebyli Češi ani Moravané a nebyli to dokonce ani Slované, což národním obrozencům z 19. století neskutečně vadilo. **Proto jejich jména počestili.** Z řeckého jména Cyril odvozeného ze slova *kýrios* (pán) udělali Crha. U jména Metoděj se pak chybně domnívali, že je z latinského *metuo* (bojím se), a proto jej přeložili jako Strachota. I Metodějovo jméno má však řecký původ, a to ze slovesa *zkoumat*.

Metoděj: Konstantin by to sám nikdy nepřiznal, ale vybrali ho pro jeho mimořádné vědomosti. Byl nesmírně vzdělaný a ovládal celou řadu jazyků. **Konstantin:** Jsi laskavý, Metoději. Ty jsi však tak skvěle vzdělán jako já nedostal jen proto, že jsi byl už od malička všestranně nadaný. Otci tudíž bylo jasné, že z tebe jednou bude vynikající správce nebo obratný

právník, což se i stalo. Zato já byl neduživé a nemotorné dítě. Rodičům nezbylo nic jiného než mě poslat na studia.

Metoděj:

A dobře udělali! Vždyť jsi dokázal sestavit i nové písmo vhodné pro slovanský jazyk.

Konstantin a Metoděj

(827–14. února 869 a 813–6. dubna 885)

- Pocházeli z řecké Soluně (dnes v Makedonii), která byla součástí byzantské říše.
- Jejich matka byla zřejmě Slovanka, otec byzantský úředník.
- V době příchodu na Velkou Moravu již za sebou měli úspěšnou křesťanskou misi na Krym k Chazarům.
- Vzhledem k jejich znalostem a vědomostem byli vybráni, aby zastupovali zájmy císaře Michaela III. na Velké Moravě.
- Na Velké Moravě prosadili jako bohoslužebný jazyk staroslověnštinu, pro kterou Konstantin vytvořil písmo zvané hlaholice.
- V roce 869 vstoupil mladší Konstantin do kláštera v Římě, přijal jméno Cyril a záhy zemřel. Mladší Metoděj zesnul až roku 885. Jeho hrob je zřejmě někde na Moravě, dodnes se ale přesně neví kde.
- Každý rok 5. července slavíme jejich svátek.

2 Myslíte hlaholici?

Konstantin: Přesně tak.

• Chtěl jsem, aby se nové písmo Slovanům líbilo, aby ho hned vzali za své. Proto jsem mu vymyslel spoustu vlnovek a krucánků. A některá písmena jsem si dokonce vypůjčil z abeced orientálních jazyků.

Metoděj: A já mu pak pomohl s překladem církevních textů do staroslověnštiny.

mohli psát vlastním písmem a poslouchat texty v rodném jazyce.

2 To byl dobrý nápad, vážně.

• Jinak z vás dvou ale moc radost nemám.

Metoděj: A proč?

a Metoděj. Na Velkou Moravu jste asi nepřišli v roce 863 a nenašli jste tam samé pohany. Navíc jste s sebou přinesli ostatky, které s velkou pravděpodobností nepatřily svatému Klimentovi. A vaše mise nebyla jen náboženská.

2 Co vás k tomu překladu vedlo?

• **Konstantin:** Podle toho, co nám maminka vyprávěla, jsme předpokládali, že Slované snáze přijmou to, co pro ně bude srozumitelné. Sama byla zrovna taková. Vždycky si všechno musela přebrat po svém, jinak s ní nebyla řeč.

2 No, když shrnu vaše vyprávění, dozvěděla jsme se, že se vlastně nejmenujete Cyril

2 Vaše matka byla Slovanka?

• **Konstantin:** Ano, přesně tak. A tak jsme dali na její rady a přeložili církevní texty tak, aby jim všichni rozuměli. Na Velké Moravě díky tomu

Takže to bylo úplně jinak, než se píše v učebnicích! Co s tím?

Konstantin: Hlavu vzhůru. Na tom nejdůležitějším se přece nic nezměnilo. Stále platí, že jsme vytvořili hlaholici a prosadili staroslověnštinu jako řeč při modlitbách. Tím jsme předstihli svou dobu. A to není úplně málo.

To je pravda. Tak na shledanou, záhadní bratři! ■